

2. NİLÜFER TEK SAĞLIK SEMPOZYUMU SONUÇ BİLDİRGESİ

4 Kasım 2024, Nazım Hikmet Kültürevi

Nilüfer Belediyesi ve Bursa Tek Sağlık Platformu iş birliğiyle düzenlenen "Zoonotik Hastalıklar" temalı 2. Nilüfer Tek Sağlık Sempozyumu'nda; insan, hayvan ve çevre sağlığının kaçınılmaz etkileşimini bilimsel ve politik bir zeminde ele almıştır. Zoonotik Hastalıklar ana teması çerçevesinde gerçekleştirilen oturumlarda, tek bir disiplinin (tıp, veterinerlik veya çevre bilimleri) tek başına başarılı olamayacağı, bu bütünleşik yapıyı koruma zorunluluğu vurgulanmıştır.

1. Temel Tespitler ve Kavramsal Çerçeve

Sağlık; yalnızca hastalık veya sakatlığın olmayışı değil; bedence, ruhça ve sosyal yönden tam iyilik halidir. Bu bağlamda sağlığı belirleyen temel faktörler; barış, barınma, eğitim, gıda güvencesi, sürdürülebilir ekosistem ve sosyal adalet gibi "sosyal belirleyiciler"dir.

- 1.1. Tanım:** Tek Sağlık; insan, hayvan ve çevre/ekosistem sağlığının korunması için yerel, bölgesel ve küresel düzeyde tüm paydaşlar (FAO, WHO, WOA, UNEP) arasında eşit ve bütünleşik bir iş birliği stratejisidir.
- 1.2. Pandemi Dersleri:** COVID-19 süreci, insanoğlunun çevreyi tahrip edip hayvanların doğal sınırlarına müdahale ettiğinde zoonotik hastalıklarla yüzleşmek zorunda kaldığını kanıtlamıştır. Sadece insanı önceleyen sistemlerin sürdürülebilir olmadığı anlaşılmıştır.

2. Zoonotik Hastalıklar ve Küresel Tehdidin Boyutu

Omurgalı hayvanlar ile insanlar arasında bulaşan enfeksiyonlar olan zoonozlar, küresel halk sağlığının en büyük tehditlerinden biridir.

- 2.1. Mevcut Durum:** Her yıl zoonoz kökenli yaklaşık **1 milyar vaka** ve milyonlarca ölüm gerçekleşmektedir.
- 2.2. Gelecek Riski:** Salgın hastalıkların yaklaşık %60'ı zoonotik kökenlidir ve son 30 yılda tanımlanan yeni insan patojenlerinin **%75'i hayvan orijinlidir**.
- 2.3. Tetikleyiciler:** İklim krizi, biyolojik çeşitliliğin azalması, kontrolsüz kentleşme, uluslararası gıda ticareti ve yoksulluk gibi faktörler riski artırmaktadır.

3. Korunma Stratejileri

Zoonozlarla mücadele ancak bütünleşik (insan-hayvan-çevre) stratejilerle mümkündür.

3.1. Hayvan Sağlığı İçin Tedbirler:

- 3.1.1. Hijyen ve Dezenfeksiyon:** Barınak ve yaşam alanlarında düzenli sanitasyon.
- 3.1.2. Aşılama:** Salgın kontrolünde genotip/serotip uyumlu aşılardan kullanımı.
- 3.1.3. Sınır Koruma:** Yaban hayatı ile insan/evcil hayvan yaşam alanları arasındaki sınırların korunması.

2. NİLÜFER TEK SAĞLIK SEMPOZYUMU

SONUÇ BİLDİRGESİ

4 Kasım 2024, Nazım Hikmet Kültürüvi

3.2. İnsan Sağlığı İçin Tedbirler

Hastalık oluştuktan sonra tedavi etmek yerine, riskleri önleyen koruyucu hekimlik esas alınmalıdır.

3.2.1. Primordiyal Korunma: Risk faktörlerinin (çevresel ve sosyal koşullar) toplumsal düzeyde iyileştirilmesi.

3.2.2. Paradigma Değişimi: İnsanı "ekosistemin sahibi" değil, "bir parçası" olarak gören, doğayla mücadele eden değil, doğayla uyumlu bir sağlık perspektifi benimsenmelidir.

4. Yerel Yönetimlerin Rolü ve Nilüfer Modeli

Sağlığın sosyal belirleyicileri göz önüne alındığında, yerel yönetim kararları doğrudan halk sağlığını etkileyen politik tercihlerdir. Nilüfer Belediyesi, DSÖ'nün "Tek Sağlık Yaklaşımını Operasyonelleştirme" bildirisine bağlılığını teyit etmiştir.

- **İyi Uygulama Örnekleri:** Huzurevlerinde sıfır vaka başarısı, ücretsiz maske üretimi, hava/su kalitesi izleme çalışmaları, spor ve yeşil alanların artırılması, GES projeleri ve kompost kültürü gibi çalışmalar, yerel yönetimlerin koruyucu sağlık hizmetlerindeki kritik rolünü göstermektedir.

5. Sonuç ve Ortak Eylem Planı Önerileri

Sempozyum katılımcıları ve paydaşları olarak; insanın, hayvanın ve çevrenin refahını artırmak, iklim krizi ve pandemiler çağında hayatta kalabilmek adına aşağıdaki ilke ve eylemlerin hayata geçirilmesini talep ve taahhüt ederiz:

5.1. Temel İlkeler

5.1.1. Disiplinler arası iş birliğinin zorunluluğu.

5.1.2. Kültürler arası eşitlik, hak ve fırsat eşitliği, sosyo-ekolojik adalet.

5.1.3. İnsanın doğaya karşı "alçakgönüllü" bir yaklaşım benimseyerek ekosistemle uyumlanması.

5.2. Politika Önerileri ve Somut Adımlar

5.2.1. Ulusal Entegrasyon: WHO, WOAHA, FAO ve UNEP tarafından hazırlanan "Tek Sağlık Ortak Eylem Planı", ulusal rehberlere uyarlanmalı; AB fonları kullanılarak yerel projeler üretilmelidir.

5.2.2. Eğitim Seferberliği: İklim değişikliği, atık yönetimi, zoonotik hastalıklar ve gıda güvenliği konuları müfredata entegre edilerek, çocuklardan yetişkinlere kadar geniş çaplı bir bilinçlendirme çalışması yapılmalıdır.

2. NİLÜFER TEK SAĞLIK SEMPOZYUMU

SONUÇ BİLDİRGESİ

4 Kasım 2024, Nazım Hikmet Kültürevi

5.2.3. Kurumlar Arası Koordinasyon: Zoonotik hastalıklarla mücadelede (filyasyon, vaka yönetimi, korunma) kamu kurumları ile yerel yönetimler arasında bürokrasiyi azaltan etkin bir iş birliği mekanizması kurulmalıdır.

5.2.4. Özel Proje Önerisi: Bursa Epidemiyolojik Veri Tabanı: Kırsal ve kent yaşamının iç içe olduğu Bursa'da; salgınların erken tanısı, yayılımın önlenmesi ve enfeksiyon dinamiğinin izlenmesi amacıyla "**Bursa Epidemiyolojik Salgın Hastalıklar Veri Tabanı**" ivedilikle oluşturulmalıdır.

Sonuç olarak; hayvanın ve çevrenin sağlıklı yaşam hakkını gözeterek Tek Sağlık politikaları, yerelden başlayarak genele yayılmalıdır. Akademik odalar ve sivil toplum olarak sürecin takipçisi olduğumuzu ve merkezi/yerel yönetimlerden bu konuda etkin, somut adımlar beklediğimizi kamuoyuna saygıyla duyururuz.

Derleyenler:

- Veteriner Hekim Melike Baysal, Bursa Veteriner Hekimler Odası Başkanı
- Mehmet Can Yılmaz, Nilüfer Belediyesi İklim Değişikliği ve Sıfır Atık Müdürlüğü, Sağlıklı Kentler Proje Koordinatörü